

Det bästa beslutet?

(Övningsuppgift i ekologiskt tänkande vid inköp av livsmedel)

Till läraren:

Ibland är det svårt att fatta bra beslut. I den här uppgiften får eleverna träna på att tänka på olika kriterier innan de fattar ett beslut om inköp av ett livsmedel. Uppgiften lämpar sig förstås bäst att göra i samband med ett verkligt beslutsfattande ex. inför en klassutfärd, men går även att göra som ett tankeexperiment.

Problem: Klassen skall göra en utfärd och med på utfärden skall klassen ta med sig en gemensam matsäck som innehåller bl.a. äpplen. Eleverna i klassen skall tillsammans bestämma vilken sorts äpplen som skall inhandlas.

Eleverna får gruppvis fundera och göra upp en lista på vilka kriterier ett äpple skall fylla för att vara ett bra utfärdsäpple (färg, smak, konsistens, storlek, pris....). Gruppernas listor presenteras och diskuteras i klassen.

Dela ut bilaga 1 åt eleverna. I bilagan presenteras fyra olika vanliga äppelsorter och information om dessa äpplen. Om möjligt är det bra om eleverna kunde få smaka på de olika sorterna. Elevgrupperna får i bilaga 2 fylla i tabellen för respektive äppelsort. Grupperna fyller i egna kriterier i de tomma raderna.

Vilket kriterium är viktigast? "Ranka" de tre viktigaste. Diskussion först i grupp och sedan tillsammans.

Beslutet kan fattas antingen på basis av diskussionen i klassen i det här skedet eller efter att gruppernas resultat har sammanställts i tabellen i bilaga 3. Mera om ekologiskt tänkande vid inköp av livsmedel kan du läsa bl.a. på adressen www.matochklimat.se/Konsument/Klimatsmart/

Ursprungsidé och författare:

Majken Korsager, Naturfagsentret (Norges nasjonale senter for naturfag i opplæringen)

Bård Knutsen, NTNU (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet)

Översättning och bearbetning för finländska förhållanden med författarnas tillstånd:

Ann-Catherine Henriksson

sv.wikipedia.org

Bilaga 1

Bildkälla: sv.wikipedia.org

1. Granny Smith

Granny smith äpplet är ett äppel som passar till allt, ett verkligt all-round äppel!

Granny Smith äpplet är grönt till färgen. Det är ett krispigt, saftigt och surt äppel som lämpar sig väl för såväl kokning som för att ätas som sådant. Äpplet lämpar sig bra till sallader eftersom de skivade äppelbitarna inte mörknar så snabbt. Äpplet är även populärt som ingrediens i olika äppelpajer.

Pris: 3,00 Euro/ kg
Odlingsområde: Södra Tyrolen, Italien
Odlingssätt: traditionell odling

Bildkälla: www.flickr.com

1. Pink Lady

Det exklusiva Pink Lady-äpplet sägs vara världens bästa äppel – en perfekt balans mellan sött och surt.

Pink Lady-äpplena är exklusiva och populära. Den här relativt nya äppelsorten kommer ursprungligen från Australien och anses höra till världens bästa äppelsorter. Äpplet har en söt, aromatisk smak. Balansen mellan sött och surt är nästan perfekt. Pink Lady-äpplena lämpar sig för att ätas som sådant, som ingrediens i sallader, på ostbrickan och klarar att hettas upp. Det är dock nästan synd att använda detta äppel för kokning eller bakande.

Pris: 4,50 euro /kg
Odlingsområde: Sydeuropa
Odlingssätt: främst traditionell odling

Bildkälla: zh.wikipedia.org

2. Red Delicious

Vackert och klarrött! Red Delicious är ett nästan oemotståndligt vackert och frestande äpple. Ät det med gott samvete för äpplen är verklig supermat!

Red Delicious kallades tidigare "Hawkeye", eller Hököga. På en fruktmässa i Louisiana döptes det dock till Delicious. Äpplet har söt och enkel smak jämfört med andra äppelsorter. Hursomhelst är det en av världens mest kända äppelsorter.

Pris: 2,50 Euro /kg
Odlingsområde: Argentina
Odlingssätt: traditionell odling

Bildkälla: www.ath.ax

3. Lobo

Lobo är en riktig klassiker. Med sin milda smak passar detta saftiga äpple de flesta munnar!

Lobo är en äppelsort som har sitt ursprung i Kanada. Äpplet är relativt stort och skalet är tjockt och mestadels rött. Köttet är vitt, saftigt och smakar sött. Äpplet passar bra till olika bakverk men framför allt att ätas som det är.

Pris: 4,20 Euro /kg
Odlingsområde: Finland
Odlingssätt: ekologisk odling

Bilaga 2

Du önskar köpa ett kilogram äpplen från mataffären. Här hittar du fyra olika slags äpplen.

Gör en jämförelse mellan de olika äppelsorterna med hjälp av informationen du fått om de olika sorterna.

Äppelsort				
kriterium	Granny Smith	Pink Lady	Red Delicious	Lobo
smak				
odlingssätt				
pris (kg)				

Vilken sort väljer du? Motivera varför du väljer som du gör.

Integration med matematik:

(tillägg till uppgiften, A-C Henriksson)

Efter att eleverna har fått arbeta med uppgiften kan samma material med fördel användas som ett underlag för en matematiklektion. Eleverna får som uppgift att på basen av materialet hitta på och skriva ner en eller flera matematikuppgifter. Eleverna skriver sedan en lösning (uträkning + svar) till sina uppgifter på ett skilt papper. Då uppgifterna är klara får eleverna byta uppgift med varandra och lösa en annan elevs uppgift. Svaren och sättet att lösa problemet diskuteras i paret.

Eleverna reglerar svårighetsgraden själv och får vara kreativa. Vid bytet av uppgifter kan läraren med fördel litet taktikera beroende på elevernas kunskapsnivå. Låt eleverna ha tillgång till extra material (våg, valutaomvandlare, karta...) enligt elevernas önskan och åldersnivå. Speciellt intressanta frågor och lösningar kan tas upp och diskuteras gemensamt i klass.